

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Academia Peccatorvm. Seu Conciones De Tota Parabola
Prodigi Euangelici**

Qvae Poenitentia Peccatorvm Sev Conciones De Prodigii Evangelici Reditv
Ad Patrem

Bosquier, Philippe

Moguntiae ; Coloniae, 1615

VII.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55940](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55940)

CONCIO SEPTIMA.

Græca.

Vulgata.

Syriaca.

7. Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν εἶπεν.

7. In se autem reuersus, dixit.

7. Quumq; ad se redisset, ait.

ARGVMENTVM.

- Dicemus
hodie.
1. Quod Christus Iesus pauculis verbis, in se reuersus, res significauerit pulcherrimas, & quas.
 2. Qui desiderat reuerti ad Deum, debeat alijs se excutere occupationibus.
 3. Vnde sit, quod Deo simul & munda curare non possimus.

A V E.

I.

Quod Christus Iesus pauculis verbis, in se reuersus,
res significauerit pulcherrimas,
& quas.

Loquentes apud Græcos, & nos habentur maxime, qui parua possunt attollere, & de rebus exiguis magnos quasi montes & miracula proloqui. Apud Lacedæmonios autem contra maxime laudati sunt, qui plurimum rei, scientiæ, ac substantiæ paucissimis verbis concluderent. Merito equidem. Si enim eloquentiæ, picturæque aliqua sympatia est & conuenientia, vt reuera est, ac parua subtiliaque, qualia sunt Calicratis, plurimi fiunt opera; qui currum fecit quadriroctum, cum auriga, quem musca suis expansis operiebat alis nauim etiam cum omni suo apparatu, adeo minutim, vt paruæ auiculæ tegetetur pennis: Si imagine magnæ, in paruam incilæ gemmulam, vt in annulo

ac signaculo claudantur, artis plus habent, quam
 mufcæ ad Elephantis, homines ad Colossi Rhodij
 facti magnitudinem, inter cuius pedes naues passi,
 transibant velis; & si nostro tempore pluris facimus
 delineatum hominem in arcta breuiq; chartula ad
 viuum, quam in spatiosa & iustæ magnitudinis tabu-
 la: videtur sane etiam ille habendus disertissimus,
 qui plurima paucis verbis claudet, (vt qui Iliadem in
 nucce, quadrigas sub musca) illiq; præferendus qui
 pauca multis dixerit. Quidni? hoc enim est magna-
 tes imitari (ad magnos Principes breuis oratio, ha-
 bet prouerbium) & Deum, qui semper in verbis fuit
 breuissimus? *verbum abbreviatum fecit Dominus su-
 per terram.* exempli gratia volens Deus complecti om-
 nem fœlicitatem, qua maiorem sub cœlo non possu-
 mus comprehendere, quam nec oculus vidit, nec au-
 tis audiuit, nec homo concepit, & significare volens
 hoc bonum bonis omnibus obuenturum, Audite
 quam Laconice expresserit: *dicite iusto quoniam bene.*
 O quantum rei sub verbulo *bene.* Talia & antiqua *Isai.*
 fuere oracula, *sequere Deum,* & illud quod præceden-
 tibus diebus tractauimus, *Nosce teipsum.* Dico hæc,
 quia Christus Iesus, tanquam Dei verbum, nostra hu-
 manitate opertum, Deus magnus, pater totius elo-
 quentiæ (*nunquam enim sic locutus est homo*) sæpe La-
 conica hac breuitate oportune, & nominatim etiam
 in hac nostra parabola vsus est: vbi dicit, *in se reuersus.*
 Paucis enim istis, Prodigum nobis cum infinitis re-
 bus alijs proponit. Videre vultis? *Primo* cum compa-
 rat lunatico, extatico, furioso, cui subinde lucida re-
 deunt interualla, & sensuum vsus qualis ante furiam.
 Aut ebrioso, vinoq;merso, cui anima ac ratio sepulta
 est, qui post crapulam ac somnum ad primam reuer-
 titur sobrietatem. *Secundo,* homini grauissimo sopo-
 rato lethargo, qui memoriam præteritorum eripit,
 & causa est somni ac alienationis sensuum. *Tertio,*
 homini suscitato à morte, postquam iam in cinerem
 reuersus, aut quatruiduanus in illuuiem diffluerit, qua-
 lis olim Lazarus, cuius corpus primū miraculose re-
 stitutum

*Pomp. Me-
la de situ
orb. lib. 2.
cap. 7.*

stitutum est ac anima in ipsum reuerfa. *Quarto*, homini transformato in bestiam, qualis Lycaon aliquis aut Nabuchodonosor, à ferina postea Dei beneficio ad humanam formam redeunt. *Quinto*, Euryo alicui septies de die, septies de nocte ætuanti, id est, decies & quater intra horas viginti quatuor. aut fluminem suam tandem repetenti scaturiginem. *Sexto*, pixida nauticæ, aut Zodiaco, duodecim continenti signa qui post reuolutionem circulumq; absolutum, reuertuntur vnde inceperat. (hæc omnia ad monstrandum quod Prodigus noster vitiosam suam decurrerit encyclopædiam, perfecit gyrum, ac omnia perambulavit vitiorum genera.) *Ultimo* omnibus rebus corporalibus & spiritualibus, quæ magnam aliquam passæ alterationem (vt si Luna mutetur in sanguinem, virga Moysis in serpentem, aut animus tranquillus (in vehementem deturbatus amorem ac choleram) postea redeunt ad statum priorem. O quam multa paucis verbis comprehensa! quam diuersa, quam grandia! quam tanto magistro digna! Omnis motu in genere nil nisi tria indicat, terminum à quo, terminum ad quem, & medium.

In se reuersus igitur dicit; aut quia passione lunatica, aut extasi, & rationis priuatione, à turbatione cerebri, à profunda ebrietate aut sensuum alienatione, vel potius à suo à sensibus & anima exilio (quantum ad functiones scilicet) redditus est sapientiæ, & sensibus; ac per gratiam Dei verum ac præcipuum medium sensus sanus, ipsi restitutus. *Lux reddita mentis.* Ecce vt incipiat iudicare, loqui, agere omnia multo aliter quam ante. *Quod placuit, spernit; repetit, quod nuper omisit. Cogitavi vias meas, & conuertii pedes meos in testimonia tua. Paratus sum & non sum turbatus vt custodiam mandata tua.* Exin poterit dicere. Sic hæc antiquitus exposuerunt Doctores.

Vel in se reuersus iterum incipiens ratione vti; experrectus de graui peccati somno, & vigilans, & excubans, contra peccata noua: suscitatus à lethargo, & profunda Dei, ac mandatorum obliuione: postquam

iam somnum suum plus satis dormierat, multo periculosiorum quam fuerit magni illius somniatoris Eupimenidis, qui dicitur ab aliquibus annos quinquaginta septem & amplius unum continuum somniasse somnū in crypta; aut septem illorum fratrum dormientium in Epheso, de quibus Nicephorus, & Gregorius Turonensis; aut septem fratrum germanorū, de quibus Paulus Diaconus. Reuersus igitur ab obliuione Dei & legis, ad recordationem Dei sanctæque eius voluntatis, de crapula sua, ac insania & ebrietate, rediit ad sobrietatem, à scurrilitate, ad honesta opera sermonesque, à præcipiti temeritate, ad veritatis curam; à vanitate eorum quæ tam diu tam stulte tam perditè dilexerat, ad speculationem soliditatis, pulchritudinis bonitatis eorum quæ illuc usque oderat. hoc enim scripturæ phrasim importat. sic etiam loquitur de S. Petro vere experrecto, & exeunte de Herodis carcere, ut significet non esse illusionem quandam sed rem veram quod accidebat in illa liberatione. Et Petrus ad se reuersus dixit: *nunc scio vere, quia misit Dominus Angelum suum, & eripuit me de manu Herodis, & de omni expectatione plebis Iudeorum.*

Vel in se reuersus. id est, de morte, in qua prius erat, numeratus inter mortuos, sine gratiæ vita, reputatus est cum mortuis. Diutius utique mortuus quam Lazarus (forte pro eius quadriduo quadriennio: quis enim nouit quamdiu lepidus scitusque; homo rebus suis deuorandis, ac in alterius illius seruitio fuerit) cœpit tandem respirare, motum & signa dare vitæ, etsi necdum eius quæ à gratia gratum faciente est; sed vitæ moraliter bonæ, & iuxta rectam rationem. *In se reuersus.* vsurrationis tanto tempore explosus, ipsi ilico restitutus est, sicut anima in corpus resuscitatum relabitur. *In se reuersus,* id est, incipiens persentiscere nequitia suæ & miseriarum aculeos, quod insanis amonibus præcipitatus fuisset in perniciem corporis: Paratus iam confiteri veritatem, ac totam edicere vitæ suæ fabulam, quam illuc usque nec senserat, nec confiteri voluerat, illorū instar, qui penitus amore capti, dum feruent ardentque, & quasi in diebus canicularibus flammis æstuant.

Diog. Laer. li. 1. de vit. philos. in eius vita. Niceph. lib. 4 hist Eccl. ca. 45. Greg. Turo. lib. de gloria Mart. c. 95. Paul. Diac. lib. 1. de gestis Longob. c. 3.

Act. 12.

Plaut. in Cistell. Alcesim. adolefcen. vox est.] *Credo ego, amorem primam apud homines carnificinam commentum:*

Hanc ego de me coniecturam domi facio, ni foris querat. Qui omnes homines supero, atq; antideo cruciabituribus.

Iactor, crucior, agitor, stimulator, vertor in amoris retibus miser:

Exanimor, feror, differor, distrahor, diripior;

Omne tormentum in amore est, & ingeniosius quam vnquam Phalaris excogitare potuit. Si enim amatores isti, ac pulchritudinis idololatrae, pro Dei ac virtutis amore diuini istius sustinerent, quod pro Amasiis procacibus libenter tolerant, Martyres in caelo sederent gloriosissimi, cum iam tantum martyres fiant Diaboli, transeuntes à temporalibus supplicijs ad aeterna. Nihil tamen illi horum sentiunt, ob prenesis violentiam, aut si sentiunt aliquid, intra suum illud conficiunt animum, non gemunt, non confitentur, donec ad dilucidam redierint interualla, ac ab amore absoluantur ut iam noster Prodigus *in se reuersus.*

Vel in se reuersus, id est, à via brutali, quam hactenus vixerat, quasi bestia, vitam inchoauit aut factam aut voto rationabilem, denuo versus in hominem. *Figura mea reuersa est in me*, consuetus illuc usque nihil cogitare, nihil somnare, nisi terram ut bestia: Attollere coepit oculos, & animum in caelum & caelestia, ut homo quem natura à terra sursum erexit, ut caelum suspiciat. De lupo aut porco quem illuc usque vixerat, diuina metamorphosi per poenitentiam in hominem transformatus. Ex bestialibus absurditatibus videre ipsum in pulchrum transformatum hominem: à pulchra enim ac naturali rectitudine, miserabili casu, in innaturalem ac impropriam animam deformitatem incidere, inquit Caietanus, *hac mutatio dextera excelsi.*

Daniel.

*Ouid. lib.
I. Metam.
* al. corpora.*

*In noua * fert animus mutatas dicere formas,
Pectora, diu coeptis, nam vos mutastis & illas,
Adspirate meis.*

Vel

DE POENITENTIA PRODIGI. 101

Vel *in se reuersus*, id est, post tantam voluntatis inconstantiam, post tot diuersas & aduersas quas habuerat concupiscentias, postquam sc. cogitare cœpit de deserendo patre, tandem ad fidei amorem, ac seque, rediit ad fontem, volens conciliari patri, illi adhaerere, illi vt filius seruire quemadmodum ante fugam fecerat.

Vel *in se reuersus*, id est, redditus sapiens, post orbem peragratum; tanquam sol reuersus ad horizontem matutinum absoluto peccatorum suorum circulo. *Eccles. 2.*
Omnia qua desiderauerunt oculi mei, non negaui eis: nec prohibui cor meum, quin omni voluptate frueretur, & oblectaret se in his, qua preparaueram. Post singula Zodiaci perambulata signa, ac influentias eorum infelices ac facinorosas, *Nullum pratum sit, quod non pertranscat* *Sap. 2.*
luxuria nostra. Nemo nostrum exors sit luxuria nostra: vbiq; relinquamus signa lascitia.

Reuersus post hæc ad punctum vnde exierat, iam falsas ultra non appetens voluptates, sed satur nauseans & fastidiens nimiae crapulae & gulae excessus voluptatum copia; columba simplicior, ignorans & nesciens quales illæ fuerint. *vel in se reuersus*, id est, redactus ad primam impotentiam, inidoneus mundo, lassus exhaustusq; malis exercitijs; inhabilis in posterum ætatis pondere, fatiscens, fractusq; flagitijs, relapsus ad pueritiam sterilem & effœtam & (vt verbo dicam) *repuerascens?*

Vel *in se reuersus*, id est, a studijs & scientijs externarum rerum vt astrorum, illorum quæ supra, quæ infra, quæ circa nos: quorum inuestigatio curiosa magis, quæ fructuosa, reuersus ad studium, & notitiã sui. Aut publicanus, homo negotiationibus intricatus, sarcinas cum quaestu ac lucris seponens, translatus ad negotia animæ & conscientia ac vitæ illuc vsq; vitiosa. O pulchrum reditum! O felicem transitum! O beatum studium!

Hugo lib. 1. de anima c. 12.] *Conscientia, est cordis scientia. Cor enim & se nouit sua scientia, & multa alia. Quando nouit se appellatur conscientia: quando præter se, alia, nominatur scientia.*

D. Gregor. lib. 2. Dial. c. 3.] *Quoties per vagos motus eximus, nos ducimur per cogitationes & opera, & nobiscum non sumus: quia nosmetipsos minime videmus: sed reuertimur, dum ad conscientia interiora mente reuimus.*

Vel *in se reuersus*, id est, tanquam viator ex remotissimis amoribus, peregre ad obseruantiam castitatis reuersus, compulsus virium defectu, mediocritate, sentiens iam aliquam affectuum mutationem. Vel *in se reuersus*, id est, mentem ac cogitationes vagas, mundanis rebus occupatas recolligens nonnihil, & intra cubiculum continens, *in conscientia interioribus*, versaturus in posterum circa curam & æconomiam interiorum, dispositionem animæ: dicens, *Ah quam multi mercenarii &c.*

Illuc vsq; enim Prodigus (tanquam totus amator) & publicanus (tanquam totus in negotiis) animam habuit itinerariam erroneam magis ibi vbi amabit quam vbi animabat, iuxta commune illud Philosophorum, *Animam magis est vbi amat, quam vbi animat. Et amans, mortuus est in corpore proprio; vivit autem in alieno.*

Ac ideo vocandus *amens* potius, quam *amans*: aut saltem Epitheton *amentis amantibus* debet esse perpetuum. nam *amantes amentes*

Plautus in Cistell. vox est Alcesimarchi adolescentis] *ita nullam metam animi habeo: vbi sum; ibi non sum: vbi non sum, ibi est animus.*

Verba sunt adolescentuli amanti: quasi diceret, vbi corpus est, ibi anima quidem esse deberet, non est tamen; & vbi corpus non est, scilicet apud illam quam ambio, sum tamen affectu & cogitatione. *Oculus tuus depredatus est animam meam, dicit quidem, Et Tertius quis. Oculi tui me auolare fecerunt,* hoc habet philosophia popularis. Quid dico? popularis; imo & diuina, Dominus enim dicit, *vbi est thesaurus tuus ibi est cor tuum.* Qui quærit corda sicut qui venatur cuniculos, nusquam illa melius inuenit quam vbi pascunt, locisque quibus magis delectantur. Nonne quod dicimus experientia quasi manu iniecta ostendit? Legimus de

DE POENITENTIA PRODIGI. 103

de nostro S. Antonio de Padua (homine tam sancto
 ipse S. Franciscus, Prælati eius, Episcopum suum
 appellaret) quod tempore quodam de usura verba fa-
 cens dixerit usurarij amicis vt scrinia ac loculos eius
 visitarent, inuēturos ibi absq; dubio inter medias pe-
 cunias cor captiuum: nō enim residere taliū corda in
 ipsis hominibus fecerūt vt dixerat, inuenerunt usura-
 rij cor in medio æstuans argento, quod ita in vita sua
 amarat. *Bartholomæus Pisanus lib. 11. conformit. fructu-
 um. q. de S. Antonio Paduano fol. 59. col. 1. Surinus in vita
 S. Antonii Paduani tom. 3. p. 619.*

Nostri Prodigi igitur anima quam ipse apud ama-
 ta magis, quam apud se dep̄suerat, in locum suum,
 in se reuerſa est, significans se iam abrenuntiare ami-
 carum amoribus, & inchoare amorem sui, amorem
 bene ordinatum, quasi dicamus Publicanum non
 amplius cor habere conclusum in cista: Voracem ac
 abliguritorem non habere amplius animum in pa-
 titis, comptulum in vestimentis, peccatorem in soli-
 tis peccatis, sed in virtutibus contrariis. Nondū qui-
 dem *sophus*, id est, *sapiens* sed *philosophus*, id est, *ama-
 tor vel studiosus sapientia. Vel in se reuersus*, id est, homo
 interior in externum suum intrans hominem; Ex istis
 enim Christi verbis, duos in vnoquoq; discernimus late-
 re homines: internum ac potiozem, qui anima est; &
 externum custodiam quasi & receptaculum, ac inuo- *Genes.
 Ezechiel.*
 luerum animæ, vilioremq;, qui corpus est. duo in v-
 no, *duo in carne vna, rota in medio rota.*

Constat homo duabus partibus optime inter se
 connexis; anima scilicet & corpore anima vero ali-
 quando abesse à corpore dicitur quando functiones
 non obit ad quas ab Imperatore suo, in ista statione
 collocata est; diciturq; iterum reuerti, quando offi-
 cio suo fungitur; non tantum animans & viuificans,
 sed prudenter etiam gubernans.

Deus bone quot vnus rei expositiones! Nonne vi-
 detis initio recte à me dictum, Christum Iesum admi-
 rabilem esse in breuitate? Et hic nominatim, sub
 hac

hac sola metaphora *reuertendi in se*, quot pulcherrimos videtis latere conceptus? Quis dare potest peccatorem vnum, qui hic non insinuetur, *in se reuersus*. Montes & miracula peccatorum huc adferri possent. Quomodo peccator somnator sit, lethargicus, imperitus, *omnis peccans ignorans* (etiamsi sibi sapiens ac nasutus videatur, oculatior Argo, circumspetior Iano, vigilantior dracone, quem ad hortos hesperidum & aureorum pomorum custodiam excubare fabulantur) quomodo stertat multo periculosiorem somnum, quam vnquam conclauatus Sifera, obtruncatus Holophernes; sepulti Troiani: soporem ipsorum, corpori solum attulit necem; peccatorum vero somnus internecionem animæ, & non raro etiam corporis.

Nate Dea, potes hoc sub casu ducere somnos?

Quomodo peccator lunaticus sit, furiosus, lymphatior Medea suos cædente liberos; furiosior Oreste, cædente matrem; ipsis deniq; infernalibus furis feriatior. *Furores illis secundum similitudinem serpentis*. Sine Dei notitia, sine intellectu, sine ratione. *Nesciunt neque intellexerunt in tenebris ambulant*. Etiamsi nonnulli per interualla lucida, Socratem aut Catonem agere videantur. Nam si Regio edicto sapientes omnes in vnam iuberentur concedere partem, stulti in alteram; omnes ad sapientes transirent: ita totus mundus ad stultissimos vsq;, arrogare sibi vultus & opinionem sapientiæ.

Quomodo etiam peccator putidum sit cadaver, nomen solum & umbra viuentis, phantasma, spectrum, etiamsi videatur sensu ac motu apprimè valere.

Apoc. *Nomen habes quod viuas, & mortuus es. Viua qua in deliciis est, viuens mortua est. Si secundum carnem vixeritis moriemini. Similius quidam id tantum se temporis vixisse censuit, quo sibi vixerat. Non enim quo se neglecto Imperatori, & Reipub. vixisset.*

Quomo-

Psal.

Quomodo peccator, si modo uiuat, non homo, sed bestia sit; etiam si hominem praeferat, ac magnum quid ostendet, & ex ratione agere, cum tenera laruam tantum portet, ac externam hominis speciem.

Quomodo totus seruiat concupiscentijs carnis, anima quasi careat. *Sola ciuitas plena populo.* Quod anima ipsius amori delectata, instar lemorum spectio- rumque oberret vaga, quamuis ipse sibi persuadeat, plane se spiritualem esse, ac blasphemare audat, se, quia bonum spiritum habeat, amore, qui spiritus est, non laedendum.

Quomodo nimium implicatus rebus externis perpetuo peregrinus sit (*mali ubique praequam se- tum, dicit Seneca:*) ac vagus erro, et si alioquin inter honoratioris numeretur ciues, nec domo exiens, nec sede motus magis quam agrorum termini: vere dis- cursator, nihil aequae, atque rectum suum perosus, tra- ctans nuptias, conuiuia, conuenticula. *Talibus mens est semper peregrina: semper animus, semper aures peregrin- antur.* Dimidij homines, imo qui uiliorem tantum ualent partem, corpus scilicet, caro enim sunt, sicut contra boni spiritus, *non permanebit spiritus meus in homine, in aeternum, quia caro est.*

Quomodo denique Eurypus sit, ac ipsa inconstan- tia inconstantia. Quod proprius ac naturalis ho- minis situs sit, dorsum creaturis, faciem Deo obuer- tere: sicut vultus in speculo representatus, suum semper respicit authorem: & ut flos semper respici- ens solem, a quo producit. Noster autem Prodigus tam diu inuerso collocatus situ, dorso scilicet in Deum, vultu in creaturas porrecto, dicitur a Redem- ptore nostro restitutus in pristinum, priscamque for- mam. *In se reuersus.* Postquam statuit positione dis- tortum caput, rursus in Deum erexit, ut exinde eum cognosceret, & diligeret. *Fecisti me Domine ad te,* dicit S. Augustinus: *sed peccatum est auersio à te, & ad creaturas inordinata conuersio,* dicunt Theologi. Deus creauit nos, ut suspiciamus ipsum, sed peccata detor- quent nos, ut immoderate despiciamus in creaturas.

D. August.
initio lib. 2.
Conf.

O magnam iliadem intra modicam nucem, magna
mysteria sub paucis verbis, *in se reuersus.*

II.

*Qui desiderat reuerti ad Deum, debet alijs
se excutere occupationi-
bus.*

Sed hic bene notandum: quod, si iuxta vnam pro-
uinciarum expositionum, *in se reuersus sit.* post-
quam publicanus aliquantulum loculos & quæstus
negotia deposuerat, Deum cœperit cogitare, & su-
am conscientiam: non esse infimum gradum ad vitæ
perfectonem, aliquantulum recedere à turba occu-
pationum. Certe quicumque vel modicum in spiri-
tualibus negotijs versati sunt, idem plane quod nos
sentiunt. Ipse in primis Deus præcipiens, si quis ip-
sum nosse velit, in otio isti rei intendat. *Vacate,* in-
quit, & *videte, quoniam ego sum Deus:* & norantet,
quando instituit Sabbathis vacari ab omni opere,
quia ipse illa die recognosci voluit, ac tum studio-
sius nostris conscientijs dari operam. *Quod Sabbathum,*
in scripturis dicitur, *delicatum, Deo dilectum.*
Sabbatum septimus dies: otium ille quidem corporis, sed
spiritualium occupationem multiplicem complectebatur.

*Suidas in
historicis.
dicit Sab-
bathum.*

2. Paral. 31.

Dicit Suidas. Adhæc: quando voluit Sacerdotes
& Leuitas viuere de publico, Decimis, Primitijs, Ob-
lationibus, ne rebus occupati familiaribus, minores
fierent ad diuina seruitia; vt plus haberent otij vacan-
di legi, & discendi, custodiendique eam, ac docendi:
quod idem Reges plures sic obseruarunt. Rex Eze-
chias, de quo dicitur: *Præcepit Ezechias populo habi-
tantium Hierusalem, vt darent partes Sacerdotibus, &
Leuitis, vt possent vacare legi Domini.*

Eodem modo & Pagani suos habuerunt sacerdo-
tes & sacrificulos. Numa Pompilius, secundus Ro-
manorum Rex, cum virginum Vestalium primum
Romæ instituit collegium, salaria & victum illis de
publico assignauit, vt melius intenderent ceremonijs
Vestæ, & ante illum Pharaon Rex Ægypti (qui vixit
tem-

temporibus Iosephi Patriarchæ) eodem modo suos
 a iure sacerdotum: in generali etiam illa fame, vt nec a-
 gios sicut reliqui grauare aut oberrare cogentur,
 ad frumenta percipienda de Reg^{is} granarijs: audite
 verba ipsa. *Præter terram Sacerdotum, quæ à Rege tra-* Genes. 7.
cta fuerat eis, quibus & statuta cibaria ex horreis publi-
cis, præberentur, & idcirco non sunt compulsi vendere pos-
sessiones suas.

Constantinus Magnus, quamprimum à Paganif-
 mo ad Christianum transit, clerum & ecclesias sta-
 tim magnificentissime dotauit, vt ab inde collegia &
 monasteria, præbendis quasi certis perpetuisq; ele-
 mosynis fundarentur. Ac ordines mendicantes, quod
 panem suum quotidianum, necessariaeque eleemo-
 syas, quasi in diem descendens manna, cælitus acci-
 piant, inde tantum est; quia non satis vacare possent
 rebus diuinis, ac conscientia, quam debent seruare
 puritatem, si necessaria deficienti alimonia, nego-
 tijs & curis vitæ animum deberent applicare.

Magnus Constantinus etiam amplius quid addi-
 dit, expressis enim litteris Auelino Prouinciæ præfe-
 cto mandauit, vt omnis clerus ministerijs publicis
 eximeretur, ne in sancto distraheretur seruitio:
 nam reuera officia officijs officium, vnum impedit al-
 terum. Ecce litterarum Constantini tenorem ex Euse-
 bio Cæsariensi.

Euseb. Cæs. hist. Eccles. lib. 10. cap. 7.] *Visum est, vt*
illi homines, qui debita cum sanctimonia, & assidua legis
diuina obseruatione, sua ministeria huic diuina religioni
recolenda impertiant, Auline honoratissime, pro laboribus
hinc digna premia reportent. Quare eos qui in prouincia tua
idæi concredita in Ecclesia catholica, cui Cecilianus præst,
huic sanctæ religioni sedulo inserviunt (quos clericos nomi-
nare solent) ab omnibus omnino communib. & ciuilib. Re-
pub. ministerijs, immunes ac solutos volo: & nullo mo-
do per errorem, vel per sacrilegam ac profanam prolapsio-
nem, qua in huiusmodi negotijs accidere solent, à cultu di-
uina mai. stati debito abstrahantur, sed absque vlla mole-
stia propria legi obsequium præsent.

Quare

Quare prohibuit suis, Christus Iesus cibi, ve-
menti, craftini diei anxiam, sollicitudinem con-
dens. *Quarite primum regnum Dei, & iustitiam eius, &*
omnia hæc adicientur vobis: Nisi quia sollicitudines
impediunt nos à vacatione & inquisitione regni ce-
lestis, & iustitiæ eius. Ac idem Dominus non ne-
monstravit satis, quantum sollicitudines & cura-
culi nostram salutem retardent? Cum in parabola
feminante ait: *semen, quod autem in spinis cecidit,*
sunt, qui audierunt, & à sollicitudinibus, & diuitijs, &
luptatibus vitæ, euntes, suffocantur, & non referunt fru-
ctum.

Luc. 8.

Insuper quando, in gratiam Mariæ Magdalenz,
vni rei intentæ, dixit forori, domesticis occupata ne-
gotijs: *Martha, Martha, sollicita es, & turbata erga plu-*
rima, porro unum est necessarium, cura scilicet concien-
tiæ, salutis animæ. Nonne declaravit satis distra-
ctiones, curasque illas impedire studium, circa illud
quod solum absolute est necessarium; salutis nimi-
rum animæ, *unum hoc, hoc unum est necessarium.*

2. Tim, 2.

S. Paulus etiam non minus demonstrat, quantum
huius mundi occupationes saluti obsint, dicens: *Nemo militans,*
Deo implicat se negotijs secularibus: ut ei placeat,
cui se probavit.

Cuius signis nomen dedit: non magis quam sti-
pendiarius miles, qui sacramento obstrictus impera-
tori, dimittit iam familiaria negotia, nec agrum ex-
ercet, nec mercaturas, sed vivit, aut vivere debet sine
virtus ac vestimenti cura: totus intentus, ut victo-
riam promoueat Imperatoris, relicta Imperatori cura
stipendij; qui obligatus est necessaria vita procura-
rare militibus. Sic quicumque Deo strenuum se pro-
bare voluerit in diuinis officijs, in animæ cura, non
se diuersis ultra ingerat mercimonijs, sed excuiat,
quantum potest æstum, varietatem, turbamque ne-
gotiorum. Atque cum ad suadendam virginitatem
allegat commoditatem cogitandi diuina; quod vir-
go sui iuris sit, sine marito, sine filijs; nupta autem di-
uisa, distracta inter mundum & maritum, nonne sa-

tis commonstrauit res illas detinere animum, quo minus ad cœlestia & spiritalia euolet. *Volo vos*, dicit *1. Cor. 7.*

ille sine solitudine esse, qui sine uxore est, sollicitus est, quæ dominus sunt, quomodo placeat Deo. Quæ autem cum uxore est, sollicitus est, quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori. & cuius est. Porro hoc ad utilitatē vestrā dico, non ut laqueū vobis iniiciam, sed ad id quod honestum est, & quod facultatem præbeat, siue impedimento Dominum obsecrandi.

Collegium etiam Apostolorum, quando ut vacare possent ministerio verbi, septem voluerunt eligi Diaconos, qui dispositioni rerum intenderent, procuratores & dispensatores rerum communium. *Non*

est æquum nos derelinquere verbum Dei, & ministrare mensis. Considerate ergo fratres, viros ex vobis boni testimonij septem, plenos Spiritu sancto, & sapientia, quos constituamus super hoc opus. Nos vero orationi & ministerio verbi, instantes erimus. Quis non videat sanctos illos iudicasse magnitudinem ac multitudinem curarum secularium rebus spiritalibus otium eripere. Quid?

baptizare & prædicare se mutuo impediunt: quare etiam alias S. Paulus baptizare recusaret, sub prætextu *1. Cor. 1.*

quod venisset prædicare, non baptizare? Non enim misit me Christus baptizare, sed euangelizare. Vidit quod conciones integrum requirerent hominem; nam alium ab opinione deducere, superstitiones abolere, patrias consuetudines quibus à maioribus imbuti erant homines, dissuadere quæ probant, persuadere quæ improbant, sæpe cum vitæ periculo tam dantis quam accipientis consilium, (olim enim non minus discipulis, quam magistris, auditoribus quam prædicatoribus erant parata supplicia) sine magno studio, siue multa prudentia, siue varijs sanctis que stragematibus, siue labore, sudore, & maxime, siue excelsio, genorosoque animo non perficiuntur. Baptizare autem iam ad hoc paratum, quilibet potest sacerdos, imo & quilibet alius in necessitate, nihilominus tamen per crebram baptismi administrationem opus necessitatis, ac momenti maioris, euangelizare scilicet, impediri potest: qui duos sectatur lepores, neu-

erum capit. Et iuxta hoc non mihi mala videor responde-
dere, cum durante Aduentu aut Quadragesima, quæ
mihi concionandum est, multo laboriosius quam A-
postolis, qui, utpote spiritu S. pleni, sine studio, sine
difficultate prædicabant; cum ego forte cum multo
quam ullus molestia (nescio quidē cur, maxime per
tot studia, vigilias, dicendi scribendiq; exercitia,
hac ætate iā prouecta) difficiliusq; quā in iuuentute
forte ne quæ sita opinioni decedat aliquid, aut quæ
maiora à prouectio. ib. quam à iunioribus expectan-
tur, si inquam importune vocatus ad omnium pro-
miscue audiendas confessiones respondeam. *non mi-
sit me Christus, (aut Prælati) baptizare (aut confes-
siones excipere) sed euangelizare; utriq; intendens potiori
minus satisfaciam, & qui duos (iterum dico) insectatur
lepores neutrum capit.* Ista occupationum varietas ex-
peditum etiam hominem facit claudicare in utramq;
partem, ut nec hoc, nec illud bene agat: cum vni rei
intentus incederet rectus, & in eo cum laude verifi-
cetur: subscribit huic Eccles. quando affirmat semo-
rum à multis curis & sollicitudinib. euadere sapientē.
Qui minoratur actu, sapientiam percipiet. Eccles. 1.8.

Eccles. 11. *Fili, ne in multis sint actus tui.*

*D. Francis.
in reg. cap. 5.*

S. etiam noster Pater Franciscus idem optime per-
uidit, suadens laborem, sed cum restrictione. *Frates,
(inquit) illi, quibus gratiam dedit Dominus laborandi,
laborent fideliter & deuote, ita quod excluso otio, anima in-
imico sancta orationis & deuotionis spiritum non extin-
guant, cui debent cetera temporalia seruire.*

O pium, ô discretum, ô labori deditum S. Franci-
scum! Qui plenius videre volet, quid multi-udo ne-
gotiorum possit, recurat ad ea quæ S. Bernard. Eu-
genio Papæ, magister discipulo ad summum gradum
promoto, scripsit. Non possum tamen Philosopho-
rum transilire testimonia. Primo Senecæ, qui nume-
rosas occupationes summum virtutis appellat impe-
dimentum. Nunquam homo ad bonam peruenit cō-
scientiam, qui supra modum occupatur, & curis in-
nectitur. Nonnulli alij idem satis docuerunt, quan-
do

do Djs suis pro naufragio egerunt gratias, quod illa ratione magnis curarum vinculis essent soluti, videntes exinde plus sibi subministratum ad philosophiam *Diog. Laer. lib. 7. cap. 1.* *Tunc secundis ventis nauigavi, quando naufragium* *pro:* dicit Zenon, & fortuna admodum semihumana exhibuit, quæ ad philosophandum me compulsi. Nonnulli omnia sua abiecerunt, ac excessere quasi voluptatibus, declinarunt onera publica, & privata; procecerunt in mare collectas simul in sacculum diuitias, vt Thebanus Crates, vt exinde ditiores vacarent virtuti.

Lactant. lib. 1. diuin. instit. in Præfat.] *Abierisse quosdam res suas familiares, & renuntiasse vniuersis voluptatibus, constat: vt solam nudamq; virtutem nudi expeditiq; sequerentur.* Nonne hoc ipso clarissime demonstrarunt philosophiam, & virtutis studia integrum requirere hominem, & plurimum negotiorum multitudine ac diuersitate retardari. Facit etiam pro nobis Plotinus Philosophus Platonicus; qui in Deo dicit, tres esse proprietates, sc. quod *solus* sit, quod *summus* sit, quod *vnus*. Si igitur homo Deo vniri velit, ac similis illi fieri, *bonusq;* qualis ipse, ab omni abstineat malo necesse est: si se iungere *summo* ab inferioribus reb. ipsi abstinendum est: si ei qui *vnus & solus* est, abstinere se debet ab omni pluralitate: vbi paucis verbis Philosophus tres gradus explicuit, quibus ad istam vnionem perueniatur. *Primus* abstinere ab omni malo, id est, à peccato. *Secundus* & perfectior: abstinere à reb. inferioribus, abiectis & contemptis: etsi male non sint, tales negotia mundi, contractus, mercaturæ. Quæ enim hæc illicita non sint exercitia, tamen vilia sunt, indigna Dei seruo, nisi aut obedientia, aut charitas illa imperet. *Tertius*, qui perfectissimus, est abstinere ab occupationum multitudine, quamuis illæ nec male nec viles sint: quia nimirum superflue, i. quando aut plures, aut grauiores sunt, quâ animi occupatio sufficit infirmitas: vnde sæpe accidit vt succumbamus sarcinæ, vt spiritus noster grauetur, ac deuotio pereat. Ecce igitur, quomodo perspicaciores omnes conspirent nobiscum, affirmantes sequestrandam

dam esse ante omnia inutilem negotiorum turbam
vt bene vacetur conscientia & reformationi vitæ.

III.

*Vnde fit, quod Deo simul & mundo vacare non
possimus.*

Sed vt melius appareat, quod diximus, non fuerit
inutile, originem huius rei declarare. Occurrunt
modo causa huius diuersa: vt imbecillitas humana
mentis, rerum quarundam naturalis contrarietas,
quæ se mutuo non compatiuntur, vasculorum angustia
& incapacitas, ac Dei in amore & seruitio sui
zelotypia, ac nostra denique corruptio. Humana
mentis imbecillitas: quæ, sicut omnis creata potentia,
ita necessario limitata est, vt pluribus intenta,
flaccescat magis quam ad vnam rem recollecta. *Virtus vnita fortior se ipsa dispersa.* Tales & sensus sunt nostri
corporis, qui nihil recte percipiunt, si pluribus
distineantur obiectis, etiam sibi proportionatis. *Pluribus intentus minor est ad singula sensus.* Video hic magnam
auditorum coronam, video quidem in genere; ecce hic viros, ecce hæc fœminas, sed sic simul omnes aspiciens,
neminem in particulari, cum suis circumstantijs agnosco. Si in mensa tres simul audio colloquentes,
hinc inde ex meo latere, omnium quidem audio voces, tres tamen intelligere non possum; vni
primum, deinde alteri, aurem porrigere debeo, si velim intelligere. Si in vno cubiculo duo musicorum
chori simul canant, hi Epithalamium & nuptialia carmina, illi funebria, quomodo quaeso, poterit auris
mea distinguere, & pure pleneque agnoscere, vocis frequentamenta, numerorum notarumque cadentias,
& mensuras? Talis & nostra mens: non potest omnibus pariter æque intendere; sed vni primum,
deinde alteri. Non est nobis tanta, quanta Soli potentia; qui simul vno instanti, respectu diuersorum, diuersa
& contraria operatur: qui eisdem radijs, eodemque

DE POENITENTIA PRODIGI. H3

demque calore, alia indurat, alia emollit; fouet & germinare facit plantas, hic antidota, illic aconita, simulque nouit (vt aiunt) *sorbere & flare*: simul tot hominum millia lustrat, simul tot regna: Nos autem ad tantum fastigium minime accedimus. Proprium est diuinæ potentiaë infinitis præesse negotiis, & ea curare æqualiter, nec alterius opere ab altero perficiendo impediri: ita singulos curare homines, ac si soli essent; ita omnes, ac si essent singuli.

D. Augustin. lib. 3. confes. c. 11.] *O tu bone omnipotens, qui sic curas bonumq; nostrum, velut solum cures, & sic omnes tanquam singulos.*

Nam sicut inter studendum legendumque cauendum est, ne ex vno nimium hauriatur, aut nimis multum ex variis; sed minutim singula comprehendenda sunt, qualiacunque fuerint, per versus quasi singulos; & sicuti paulatim in angusti orificij pocula guttatim instillatur aqua, stilla stillam trudente, sic successiue ad singulos authores adiiciendus est animus, non omnibus pariter, vt inde aliquid ad memoriam mansurum transferamus: Eodem modo (imo & amplius) vt salutis studia, & reformatio vitæ recte assituantur, non multa simul aggredienda sunt; sed unum, idque præcipuum: maxime quando reliqua tibi operi non sunt adiumento, sed & aliquando obstaculo; cum libri natura sua, etiam diuersi, scientiaë inuentionem promoueant.

Quintil. lib. 1. instit. orat. c. 2.] *Vt vascula oris angusta superfusam humoris copiam respuunt: sensim autem fluentibus, vel etiam* instillatis complentur: sic animi*

* Val. Rodol. instillatibus.

Idem ibid. c. 1.] *Id in primis cauere oportebit, ne studia quæ amare nondum potest oderit, & amaritudinem semel perceptam etiam ultra rudes annos reformidet: lusus hic*

Plin. lib. 18. c. 13.] *Ager nimium stercoreatus aduritur, non stercoreatus alget: ita moderata lectione vegetandum ingenium.*

Idem ibid. in fine.] *Sicut utilius est crebro stercoreare*
H agrum

agrū; quam multum: ita plus habet fructus assidua lectio quam auida.

Senec. Ep. 2. lib. 1.] *Illud vide ne ista lectio multorum auctorum, & omnis generis voluminum, habeat aliquid vagum & instabile. Certis ingenis immorari & immorari oportet, si velis aliquid trahere, quod fideliter in animo deat. Nusquam est qui ubiq; est, in peregrinatione vitam gentibus euenit, ut nulla hospitia habeant, nullas amicitias. Idem accidat necesse est iis, qui nullius se ingenio familiariter applicant, sed omnia cursim & properantes transmittunt..... Distrabit animum librorum multitudo.*

Sicut eodem tempore tres quatuor diuersi argumenti, diuersi idiomatis dicere epistolas, non omnium est sed paucorum, & vnus Caesaris: alternatum vero ac successiue, pluribus satis commune; sic & externa & interna simul recte exequi, paucis mihi videtur posse contingere, vni forte & alteri, rarissimis certe Phœnicibus. *Vnum, vnum est necessarium.* Ex naturali etiam rerum quarundam inimicitia hoc mihi videtur procedere: sunt enim quædam quæ etsi loco capiuntur, se mutuo non capiunt. Date mihi quamlibet cameram spatiosissimam atque amœnam, facile in ea hic canem, illic felem; hic lupum, illic ouem continebis. Sed si hæc simul stabulare velis, laborabis frustra propter innatas animalibus illis hostilitates:

Quidij in Ibin imitatio.

Cum pecore infirmo pax nequit esse lupis.
Vbi vnquam eandem laminam, quæ modo calida, paulo post potest esse frigida, simul vtrique videtur subiectam passioni? Frustra laborabit hoc qui vult efficere: vt calefiat, primum, quo anticipata est, pellic oportet frigus: sic & negotia animæ & actiones mundi, res spirituales & quædam temporales, adeo inter se digladiantur, vt idem quidem spiritus illa & amare & complecti possit, sed ordine quodam & successiue, non simul & eodem tempore.

Quæ prior animam occupauit, alteram ibi hospitari non permittit; nec altera pedem illuc infert, nisi priore depulsa: sicut agricola prius humum sarrit, lolium, & Zizania auerruncat, exurit filices, ante quam

quam inferat triticum : sic & primum curæ seculares
 excutiendæ sunt; antequam quis bene rebus spiri-
 tualibus locum dare possit. Conuenit omnino vt spi-
 ritualia animam & cor nostrum inueniant sicut tabu-
 lam rasam, nullis lineamentis anticipatam, si aliquid
 singularis operis pictor in ea facturus est. *Nisi ego a-*
bero Paracletus non ueniet ad vos, dicit Apostolis Do-
 minus. Timotheus musicus Milesius (qui primus de-
 cimam & undecimam chordam lyræ addidit) fertur
 petulasse duplex salarium ab iis, qui alio ante ipsum
 uiderant magistro; dimidium tantum ab iis qui rudes
 plane, & inculti ad ipsum instituendi uentitabant.
 Quod nimirum illis duplicem laborem impenderet;
 sed docens quæ prius male didicerant, secundo docens
 artem ob quam uenerant. Et quid ni idem dicamus
 & nos? dediscenda primum, expungenda, ac obliuif-
 cenda negotia mundana; ac deinde transeundum ad
 diuina; illa primum expurganda sunt, quia se mu-
 ndo non compatiuntur: *Si quis dilexerit mundum,* *1. Ioan. 2.*
electio Patris non est in eo: & alibi. *Qui uult amicus*
se huius mundi, inimicus Dei constituitur. Quid? hu-
 manus amor, quem Apostoli sacratissimæ Christi
 humanitati deferebant, remoram iniicere potuit ad-
 uentui Spiritus Sancti, *Nisi ego abiero, Paracletus non*
ueniet ad vos; & nos mundi amor in rebus salutis nihil
 impedit? illa excludenda sunt vt hæc introducantur,
 aut multum fallor ego. *Corruptio unius generatio alte-*
rius. Hoc excluso illud recipitur.

Quis uero etiam dubitat ex incapacitate nostra
 idem accidere? Mens humana, etsi amplissima, suffi-
 cientsque plurima tam diuina quam humana com-
 prehendere, & explicare se ab omnibus prope, si sigil-
 latum offerantur, unum una uice, aut unum tota uita:
ingenium illis ualeat, ubi intenderis. Non potest tamen si-
 mul omnia complecti, & cum honore in omnibus æ-
 qualiter uersari: Imo in nullo, aut uix in ullo, si omni-
 bus se simul applicet. Dic mihi, bone uir, pictor esse
 desideras, adeo scitus quam aut Apelles, aut Iohan-
 nes de Maubeuge? fies, sed hoc solum cura, *Hoc age,*

hic esto. Musicus esse optas, nec Orpheo cedere, aut Orlando nostro Lasso? Fies, sed illi soli attende. *Hoc age, hic esto:* & sic de ceteris. Sed si in Pictoria, in Musica, in Oratoria, in Poëtica, in Militari excellere vis, et omnibus habebis aliquid, ex toto nihil, facem coges artium omnium. Spiritualis & perfectus esse peres, & mundanus & perfectus; sed vel hoc, vel istud non utrumque. Si utriusque æqualiter incumbas, si utrumque simul insecteris, laboras in vanum. Ut perfectè spiritualis sis, minus oportet fieri mundanum, minus mundi occupari ac implicari negotiis. *Conquistatum est stratum ita ut alter decidat: & pallium breue, & utrumque, operire non potest.*

Isaia 28.

Oculus simul terram & cælum respicere non potest, singula integrum requirunt hominem, maxime spiritualia, quæ sunt ars artium. *Vita brevis, ars vero longa.* hic torus applicandus est animus. Ideo sub religioso Numæ regno, cum pompæ sacræque processiones Romæ peragerentur, præcedebant præcones mandantes cessationem & ferias ab opere. Pythagorei etiam Deum leuiter & quasi transcursum adorare vetuerunt, sed ad hoc ut cuilibet bene præparato animo, de domo sua exeundum. Adeo Numa ciuibus suis iudicauit inconueniens, quicquam videre aut audire sacri negligenter, aut perfunctorie, sed omnibus sepositis serio Diis dandam operam, quasi rei omnium excellentissimæ. Præcepit etiam ut sacrificiorum tempore, viæ sine strepitu, sine tumultu essent, qui fere tanquam appendices artes mechanicas sequuntur. Cuius etiam vestigia quædam in suum usque diem Romæ Plutarchus ait inueniri. Principe enim auguriis ac victimis intento, clamant: *hoc age.* excitantes hac voce attentionem circumstantium: satis conformiter verbis Ieremię, *Maledictus qui facit opus Domini fraudulenter (alia litera) negligenter (i. translatitæ & quasi aliud agens.)* & quanto res difficilior, grauior, magisque seria, tanto plus nostræ exigit sollicitudinis. Sed obsecro, quid difficilius, quid maioris momenti, aut commodi, quam bene viuendi studium,

Plutarch.
tom. I. vit. in
Numa.

dium, ac sui reformatio. Si enim res hæc facilis, cur
 tam pauci in hac schola discipuli? *Angusta est via qua
 ducit ad vitam, & pauci ambulant per eam.* Et ex tan-
 nullo numero, unde tam pauci ad magisterium perfe-
 ctionemque veniunt. *Multi vocati, pauci vero electi.*
 Quid illo grauius, maiorisque momenti, quo probe
 improbeue accurato, summa sequitur beatitudo, aut
 perditio? *Quid prodest homini, si vniuersum mundum
 superlucet, anima vero sua detrimentum patiatur? Aut
 quam dabit commutationem homo pro anima sua?* Nihil
 est quod rationali præponderet animæ, non totus
 terrarum orbis. Melius enim mille perire mundos,
 quam animam vnã. Procedit hoc etiam quantum
 arbitror, ex Dei zelo: qui tantus est, vt neminem non
 ducio patiatum riualem, aut competitorem, neminem
 parem; sed nihil omnino quod mundi aliquam spe-
 ciem habeat, quod refrigerare, remittere, aut affe-
 ctionem quam ipsi debemus, diminuere possit. *Ego
 sum Deus zelotes (dicit ille) videte quod ego sim solus, &
 non est alius Deus præter me. Non habebis Deos alienos co-
 rum me.* Solus Deus sum, nolo vt deos alios habeas:
*in pectore, totus visceribus, & vt Hebræi dicunt, toto
 corde ama Dominum: aut totus vester ego, aut nulla
 ex parte: aut nihil, aut Cæsar.* Monarcha humanorum
 affectuum, aut nihil: *omnisque potestas impatiens consortis
 erit.* Vnus Sol in mundo, vnus rex in regno, vnus
 Deus in corde. Si Deus vester sum, me sequimini: si
 Baal deus est, sequimini illum: malo vos per omnia
 videre Baalistas, ac idololatrias, quam ex vtraque parte
 iudicantes, inter carnem piscemque, inter atrum
 & album. Similes Syrenibus, Hippocentauris, partim
 homini, partim Baal deditos. *Vtinam frigidus esses aut ca-
 lidus, sed quia tepidus es, nec frigidus, nec calidus, incipiam
 vomere ex ore meo. Vt peccatori terram ingredienti dua-
 buz viis.*

3. Reg. 18.

Apoc. 3.

Eccl. 2.

Sopho. 8.

Matth. 8.

1. Reg. 5.

Qui iurant in Domino, & iurant in Melchom.
 Tandem ac vniuersim: *nemo potest duobus Dominis
 seruire. Non potestis Deo seruire & Mammona.* Arca te-
 stamenti Israel, & Dagon in eodem altari diuertere

non possunt, nec in eodem templo. Possent in eodem corde humano, cum rerum contrariarum cura & sollicitudine? *qua conuentio luci ad tenebras?* All Rhenana, cum Gallicis rubris, vina non mi. centu sciungenda hæc sunt:

— *omnisq; potestas*

Impatiens consortis erit.

Iam toties recanto, Nullus magistratus socii petit: quia sæpe socius Dominus.

*Lacanus lib.
i. Pharf.*

*Nec quenquam iam ferre potest Casarq; priorem
Pompeiusve parem.*

Sic nec Deus in seruitio socium supparem; conpatitur. Ex nostra denique corruptione idem opor descendere; quæ facit ut quæ proxima & corporis sensui magis exposita sunt, nos tangant & feriantque magis, fortiusque detineant, quam invisibilia & magis remota: Quamuis illa quæ nos mouent, minus reuera habeant roboris. Sic paruus focus melius dominos calefacit, quam Sol, et si hic multo sit efficacior. Sic Luna præ reliquis planetis plus agit in nostra corpora, quia nobis vicinior: sic & mortalis regis ira fortius nos ad obseruantiam mandatorum suorum impellit, quia visibilis est, nobisque semper imminet.

Psal.

Tene dius homo, quam ira ipsius Dei invisibilis ad mandata sua; sic & externa mundanaque sæpe nos magis amoribus suis illaqueant, quam spiritualis; propter horum distantiam, illorum viciniam. Delictasti me Domine in factura tua. Faciam: que sæpe ut cor nostrum magis ad possessionem illorum inuigilet, magisque affligamur illa perdentes quam gratiam Dei, cum maiori sedulitate & angore illa perditam requiramus, quam ipsum Christum. Cui ut occurratur, concludo necessarium esse cum nostro Prodigio retrahere pedem ex mundanarum rerum labyrintho, dimittere telonium cum S. Marthæ; eicere anxietas sollicitudines, amandare retia & nauicellas, cum discipulis. Ecce nos reliquimus omnia antequam Deo conscientia possimus bene vacare. Quid videtur de lectiss...

lectissimi, hæccine sine ratione à me dicuntur: fundamenta non videris? Si quis ambigat (ecce ut securus sum) probabo idipsum, & adiciam aliquas similitudines, filias illius quam Christus Iesus hac de re aliquando dedit; declarans mundi negotia hominum saluti officere. Age igitur, *Semen*, inquit Dominus, *quod in spinis cecidit, hi sunt qui audierunt, & à sollicitudinibus, & diuitiis, & voluptatibus vitæ eunt es suffocantur, & non referunt fructum.* Luca 8.

Pulchra comparatio: ut enim tribus modis spinæ suffocant segetem, sic & tripliciter diuitiæ verbum Dei. *Primo* spinæ subtrahunt ac intercipiunt humorem & pinguedinem terre, adeo ut bono semini aut nullum aut exiguum sit alimentum; sic & sollicitudines & actiones mundi, marcere ac torpere faciunt, & inuiserant perfectum amorem, in Deum tendentem, qui quasi humor est, & pinguedo rerum cælestium, nec minus fecundat animam bonis operibus, quam stercoreatio & fimus campum bene cultum. *Si quis dilexerit mundum, non est dilectio Patris in eo.* 1. Ioan. 2. Habeas fontem exuberantem & copiosum, sed diuide per aquæductus varios, poteruntne singuli canales tantum aquæ fundere, quantum si in duos aut tres tubos diuideretur? Quantumcunque alueus copiosus sit, & flumen magnum; deriuata tamen in varios riuulos, ut olim Xerxes, aut ut se viadicaret, aut ut exercitum transponeret, vel sicut Deus Israel mare rubrum, *qui diuisit mare rubrum in diuisiones*, commode vadere poterit, ubi alias pontes, lintres, corbitæ sint necessaria: Sic quamuis in homine amoris scaturigo larga sit, ac ad multa diffundi possit: quia tamen infinita non est, necesse est quo plura amaues, & in plura obiecta tanquam canales amorem diuiseis, tanto minus & frigidius amari singula. Si vero in vnum tantum aut duos amorem deduxeris tubos, recta in cælum tendentes, opposita autem parte plurimos patefacias, qui in planum aut in domestica receptacula aquam distribuunt, quis dubitat admodum parum in cælum erupturum, omni defluuio inferius absor-

pro. Idem in amore ac affectu nostro contingit: si-
nim in multa diffuamus, & ad inferiora multos ape-
riamus meatus, data opera ac studio illis intenden-
tes, in cælum autem & æterna pauca aperiamus fo-
ramina, manifestum est amoris nostri flumen ad illud
admodum fore tenue & pauper, peneque sic cupit
to pondere ac torrente dilabente ad transitoria.
tibi flumen moris humani, quis resistet tibi, quam diu
siccaberis? quousque volues filios Eua in mare magnum, &
formidolosum, quod vix transeunt qui lignum conscende-
runt? Torrens iste omnia rapiet, & modicum partici-
patur Deo rebusque cælestibus, quo totus surgere de-
beret, impartiri; efficietque vt nec Deum amemus,
nec matrem Ecclesiam, nec Religionem, nisi in quæ-
rum hoc negotiis suis iudicauerit vtile. Ecce Pri-
mum. Deinde spinæ pluuias radiosque solares ar-
cent, sementi necessarios, ne tempore debitis semina
attingant: sic & omnes hæ sollicitudines, radios Soli-
s, exempla SS. qui non minus fructum diuini verbi,
internas aut externas inspirationes, & conciones
promouent, quam solaris calor sementem. Sicut enim
Sol semina fouet vt abundantius germinent, sic
inflammant exempla spectantium corda, sicut car-
bones: Ignis à faciei eius exarsit, carbones succesi sunt ab
eo. Mundo dediti ac sollicitudinibus huius seculi in-
tricati, nec volunt, nec orium habent bona virtutum
exempla speculandi. Nec Deum quidem (vt aiunt) ab
Apostolis discernunt: semper occupati videndis, re-
uidendis, admirandis iis, quæ mundi sunt quem dili-
gunt. *Mundus quod suum est amat.* Oculi ac corda
ipsorum in terra velut anchora defixa sunt, & scopus
oculorum ipsis mundus est, non vacant audire excel-
sa & pulchra Christi Iesu opera, veri Solis iustitiæ,
cuius omnis actio nostra est institutio: anima autem
semel demersa & obruta terrenis sollicitudinibus, iu-
bar diuinæ gratiæ non admittit, magis, quam cauer-
na aut antrum totius mundi abditissimum, solares
hosce radios. Nam reuera quid mundani hominis
cor, nisi specus Caci, & tenebrosa latronum fo-
uea? Vos

*D. August.
lib. 1. Con-
fess. cap. 16.*

Psal.

Joan. 15.

vea? Vos fecistis speluncam latronum: Solis inaccessam
radis.

O spinosas sollicitudines, quæ ita Solem ab anima
excluditis? quæ ita fecundos divini verbi imbres in-
tercipitis, vt animam dumetis oblitam, nec hume-
ctare nec rigare possint? Sicut voces inelamantium
interciduntur à forti aliquo rapidoque vento, ne
aures pulsent. Sic Sylla, aut Marius, (ni fallor) dux sal-
tem aliquis Romanorum, accusatus quod contra le-
ges quid intempestiue egisset, respondebat se inter
armorum strepitum, ac tumultum militum, clangor-
es tubarum, legum voces audire non potuisse: sic
& bonæ cogitationes, diuinæ inspirationes, spiri-
tualia proposita, conciones, obtunduntur rinnitu &
strepitu rerum externarum.

[D. Gregor. Nazian. lib. 2. de Theol.] *Vt vociferan-
tium terror & clamor, obuijs fiat us impetu frangitur, sic in-
terna mētis cogitatio, externorū sollicitudine interpellatur.*

Intelligite me si potestis in communi isto vestro
murmure, ante factum silentium. Intelligat vnus-
quisque socium suum, si apud tres quatuorve molas
loquatur, quæ ruente ex rupibus aqua rotatur. Intel-
ligite me quando statis ad pontes inferni, aut Nili, *Pons infer-
ni apud S.
Godardum.*
qua catadupa vocantur, loca sonora, tumultuosa, stre-
pera. Non poteritis igitur aut meæ, aut alterius ali-
cuius concioni auscultare, manentes perpetuo in ne-
gotiorum vestrorum circumfuso strepitu.

Tertio spinæ suffocant bonum semen, quia inuol-
vunt & intorquent tenerum adhuc, & prohibent sur-
gere: frangunt etiam aliquando spicas, segetemque
in herba. Nonne, per fidem vestram dilectissimi, idem
experimini in vobis, quando animum decreuistis
contemplatione attollere, amore caelestium, & cogi-
tare serio quæ salutis sunt, ruminare media ad emen-
dandam vitam: quæ omnia spinosæ sollicitudines,
inimicæque actiones, importune opprimunt, illico
suffocant, bonum propositum perdunt, nec permit-
tunt dari executioni. *Cogitationes mea dissipata sunt, Job.
torquentes cor meum.*

Sap. 9. *Terrena inhabitatio deprimit sensum multum
gitantem* grauis hæc cordis humani massa, vna tar-
tum paruulaque sublata ala, ac aliunde pedibus mo-
lari saxo alligatis, quomodo quæso vsque in finem
Dei euolabit, & non magis decedet?

*And. Al-
ciat. Embl.
120.*

Dextera tenet lapidem, manus altera sustinet alas.
Ista occupationum varietas, & rerum tempo-
rum cura, iam non patitur dari eleemosynam, ad
vt oportet ecclesias, subuenire proximo, factio & con-
silio, præstare aliquandiu aurem operum ac benefi-
ciorum Dei sermonibus; Eleemosynæ enim (aiunt)
exhauriunt rem domesticam, frequentatio ecclesiarum
fur est temporis, adesse ac iuuare proximos inuidiam
generat, ac odium eorum quorum forte postea ope-
ra indigebimus, conciones denique ac colloquia de
rebus sanctis, ad monachos & ecclesiasticos remit-
tuntur, non enim augent rem familiarem: nonne
hoc satis declararunt responsa eorum, qui inuitati ad
cœnam magnam diuitis, detrectantes venire, re-
nuntiabant *villam emi & necesse habeo exire, & videre
illam, rogo te, habeme excusatum.* Alter, *Iuga boum emi
quinque, & eo probare illa; rogo te habeme excusatum,*
nunquam frigida & friuolæque defunt hominibus istis
excusationes.

Luca 14.

Insania est: non potest fieri vt bonum semen mul-
tiplicetur, implexum tot spinis. Impossibile est vt vil-
losus aries inter tot paliuros pertrahat, quin vbique
lanam floccosque relinquat: possibile non est lora-
lentas, ac canosas incoquinatum transire feruas.
*D. Leo ser. Dum per varias actiones vitæ huius sollicitudo dispenditur,
4. De qua necesse est de mundano puluere etiam religiosa corda sordescere, vt inquit Leo.*
drag.

Cum summa difficultate, aliquid superflui ex om-
ni nostra solitudine Deus accipit; minimum quid
temporis, & sæpe serum. *Reliquia cogitationis diem se-
st. in agent tibi,* videntur sibi Domini magnum præsti-
tisse Deo obsequium, ac bene curasse animam, si in-
sipientes in lectum cruce ter quater se signauerint
suspicio vno aut altero interiecto.

Quar

Quare dilectissimi si serio in nos reuerti velimus, ac vitam malam in melius efformare, & Deo vacare toto corde, ante omnia curemus recolligere nostros sensus, & cogitationibus mundo seruientibus signū dare receptui, submouere negotiorum pluralitatem, & dicamus, animæ quisque suæ, quod veteres Romani in suis sacrificiis: *hoc age, sepone alia, seruias Deo toto corde: conscientiam tuam exhinc cogita, nihilque amplius. Porro vnum est necessarium.* Deus faciat nobis omnibus hanc gratiam.

CONCIO OCTAVA.

7. *Εἰς ἑαυτὸν ἡ δὲ ἐλθὼν εἶπε.*

7. *In se autem reuersus, dixit.*

7. *Quumque ad se rediisset, ait.*

Græca.

Vulgata.

Syriaca.

ARGVMENTVM.

- Dicemus } 1. *In se reuersus exponi posse (per contra se) quod ubique pugna sit, & saepe contra ipsum Deum.*
 hodie } 2. *De triplici contra Deum pugna.*
 } 3. *Quomodo prodigus tandem pugnam inierit cum Satana, conuersus ad Deum.*

A V E.

I.

In se reuersus exponi posse (per contra se) quod ubique pugna sit, & saepe contra ipsum Deum.

Hic vsque, dilectissimi, expositionem communem verborum, *in se reuersus*, secuti sumus: quæ voculam (in) pro *intra aut intro* accipit. Ac inde pulcherrimos, qui inde elici possunt, conceptus extraximus; forte plures quam necesse, omnes tamen (vt mihi videtur) admodum elegantes, melioresque quam in initio sperassem ex tali radice posse educi. Deo laus qui ea nobis inspirauit, *pro vestra exhortatione & salute.* Hodie tamen 1. Cor. 2. expo-

Quar